

ข้อพิจารณา

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ในสาระสำคัญ ๒ ประการ ดังนี้

๑. แก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้ปริมาณยาเสพติดให้โทษเป็นเกณฑ์ในการกำหนดฐานความผิดเพื่อจำหน่ายจากเดิมที่บัญญัติให้เป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาดมาเป็นบทสันนิษฐานไม่เด็ดขาด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคสองและมาตรา ๖๗)

๒. แก้ไขอัตราโทษความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๕)

การแก้ไขบทสันนิษฐานความรับผิดทางอาญา ในมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสอง มาตรา ๒๖ วรรคสองและมาตรา ๖๗

ข้อพิจารณา

๑. ความหมายและแนวคิดเรื่องข้อสันนิษฐานในคดีอาญา

ข้อสันนิษฐาน (presumption) เป็นหลักเกณฑ์ในวิชาว่าด้วยพยานหลักฐาน ซึ่งในส่วนที่เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายเป็นเรื่องที่ฝ่ายนิติบัญญัติสร้างขึ้นเพื่อวางแนวทางในการฟังข้อเท็จจริงของศาลให้เป็นไปในแนวทางที่ฝ่ายนิติบัญญัติกำหนดไว้ ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายประกอบด้วยข้อเท็จจริง ๒ ส่วน คือ ข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขแห่งการสันนิษฐาน (basic fact) ซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติกำหนดให้ต้องมีการนำเสนอสืบพิสูจน์ และข้อเท็จจริงที่รับการสันนิษฐาน (presumed fact) ซึ่งเป็นการกระทำที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิด คู่ความฝ่ายที่ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานมีหน้าที่นำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐาน (basic fact) ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างสมเหตุสมผล (rational connection) กับข้อเท็จจริงตามข้อสันนิษฐาน (presumed fact) เมื่อคู่ความฝ่ายที่ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานสามารถนำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานได้แล้ว ศาลจะฟังข้อเท็จจริงตามข้อสันนิษฐาน (presumed fact) และภาระการพิสูจน์จะตกแก่คู่ความตรงข้ามที่ต้องนำพยานหลักฐานหักล้างข้อสันนิษฐานต่อไป ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายในคดีอาญาแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาดที่ไม่อาจโต้แย้งได้ (Irrebuttable Presumption) หมายความว่าข้อสันนิษฐานที่ไม่เปิดโอกาสให้จำเลยพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานเป็นอย่างอื่น และข้อสันนิษฐานที่ไม่เด็ดขาด(Rebuttable Presumption) ที่เปิดโอกาสให้จำเลยสามารถพิสูจน์ข้อเท็จจริงหักล้างข้อสันนิษฐานได้¹

เหตุผลที่กฎหมายลักษณะพยานยอมรับข้อสันนิษฐานความรับผิดอาญานั้น เนื่องจากเห็นว่าปัจจุบันการกระทำผิดบางอย่างมีรูปแบบและวิธีการกระทำผิดที่ยุ่งยากซับซ้อน เช่น ความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ การแสวงหาพยานหลักฐานลงโทษผู้กระทำผิดเป็นเรื่องยากเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมต้องทำงานอย่างหนักเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย

¹ ไกรพล อรัญรัตน์, “ผลกระทบของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๕๕ ต่อความสามารถในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยในคดีอาญา”, <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1797>.

ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด การกำหนดข้อสันนิษฐานจึงช่วยส่งเสริมนโยบายปราบปรามอาชญากรรม นอกจากนี้ข้อสันนิษฐานเป็นเรื่องที่ใกล้ความเป็นจริงมากกว่าที่จะรับฟังข้อเท็จจริงไปในทางอื่น เมื่อเป็นเช่นนั้น การกำหนดข้อสันนิษฐานจึงเป็นการดีกว่ายอมให้สืบพยานซึ่งเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

ตัวอย่างของข้อสันนิษฐานความรับผิดอาญาในกฎหมายไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๖ ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดอยู่ในวงเล่นอันขัดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเล่นด้วย” หรือพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วแต่กรณี” หรือพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๔๒ วรรคสี่ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีพฤติการณ์อันควรเชื่อว่าผู้ขับขี่ขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น หากผู้นั้นยังไม่ยอมให้ทดสอบตามวรรคสามโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นฝ่าฝืนมาตรา ๔๓ (๒)” เป็นต้น

๒. ข้อสันนิษฐานในคดีอาญาและหลักนิติธรรม (Rule of Law)

หลักนิติธรรม (Rule of Law) นั้นมีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันไป แต่ความหมายที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยเป็นความหมายตามที่ศาสตราจารย์พิเศษธานีทร์ กรัยวิเชียร ให้ความหมายไว้ ซึ่งหมายถึง “หลักการพื้นฐานแห่งกฎหมายที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยที่เทิดทูนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และยอมรับนับถือสิทธิแห่งมนุษยชนทุกแห่งทุกมุม รัฐต้องให้ความอารักขาคุ้มครองมนุษยชนให้พ้นจากลัทธิทรราชย์ หากมีข้อพิพาทใดๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะระหว่างรัฐกับเอกชนหรือระหว่างเอกชนกับเอกชน ศาลย่อมมีอิสระในการตัดสินข้อพิพาทนั้นโดยเด็ดขาดและโดยยุติธรรมตามกฎหมายของบ้านเมืองที่ถูกต้องและเป็นธรรม”² ประเทศไทยรับรองหลักนิติธรรมไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๓ ซึ่งบัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม”

การนำข้อสันนิษฐานมาใช้ในคดีอาญาแม้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมก็ตาม แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวมีปัญหาเรื่องความชอบด้วยหลักนิติธรรมในการใช้บังคับอยู่พอสมควร เนื่องจากข้อสันนิษฐานขัดแย้งกับหลักการสำคัญในการดำเนินคดีอาญาที่ต้องสันนิษฐานไว้ว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีค่าพินาศถึงที่สุดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด (หลัก Presumption of Innocence) ซึ่งเป็นหลักการที่ปรากฏอยู่ใน The Universal Declaration of Human Rights หรือใน International Covenant on Civil and Political Rights รวมถึงรัฐธรรมนูญไทยก็บัญญัติรับรองหลักการดังกล่าวไว้เช่นกัน ดังจะเห็นได้ว่าการโต้แย้งความชอบธรรมของข้อสันนิษฐานความรับผิดในคดีอาญาเป็นคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญเสมอมา

²ศาสตราจารย์พิเศษธานีทร์ กรัยวิเชียร ๒๕๕๓, “หลักนิติธรรม”, บริษัทชวนพิมพ์ ๕๐ จำกัด, กรุงเทพมหานคร, น. ๒๓. และโปรดดูเอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องหลักนิติธรรมกับการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติด วันพฤหัสบดีที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๙ จัดทำโดยศาลฎีกา.

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความชอบธรรมของข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบ ในมาตรา ๖ ของพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ ว่าไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ โดยตุลาการรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ต. ๒/๒๔๙๔ ว่า “คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเรื่องนี้โดยละเอียดแล้ว เห็น สอดคล้องกันว่า ความในมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับปัญหาในเรื่อง นี้มีความหมายเพียงว่า ในคดีอาญาทั้งปวงต้องถือว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดจนกว่าโจทก์จะมี พยานหลักฐานมาหักล้างข้อสันนิษฐานนั้นได้ ฉะนั้น กฎหมายที่บัญญัติว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความผิดเสีย ตั้งแต่เบื้องต้นทีเดียว บทกฎหมายนั้นย่อมขัดรัฐธรรมนูญมาตรานี้และจะใช้บังคับไม่ได้ แต่พระราชบัญญัติ การพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๖ หาได้มีความบัญญัติไว้เช่นนั้นไม่ กล่าวคือ ยังต้องสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือ จำเลยยังไม่มีผิดจนกว่าโจทก์จะนำสืบได้ว่าจำเลยเข้าไปอยู่ในวงการพนัน จึงเป็นอันฟังได้ว่าในกรณีเช่นนี้ มิได้มีการสันนิษฐานใดๆ ในเบื้องต้นก่อนที่โจทก์นำพยานมาสืบอันจะทำให้ขัดกับความในมาตรา ๓๐ แห่ง รัฐธรรมนูญ ที่กฎหมายสันนิษฐานก็เป็นการสันนิษฐานภายหลังโจทก์ได้นำพยานหลักฐานมาสืบแล้ว การสันนิษฐานเช่นนี้ไม่เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ แต่อย่างใด”

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วินิจฉัยว่า มาตรา ๑๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ขณะนั้น) ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ เรื่องหลักการสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์หรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ มีคำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๔๔ ว่า “ปัญหายาเสพติดให้โทษในปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญร่วมกันของนานา อารยประเทศ ประกอบกับยาเสพติดให้โทษเป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพและชีวิตของมนุษย์ จึงต้องมีบทลงโทษที่ หนักกว่าปกติ รวมทั้งต้องมีมาตรการลงโทษขั้นเด็ดขาด การที่กฎหมายกำหนดให้ปริมาณสารเสพติดให้โทษใน ประเภทหนึ่งเป็นจำนวนที่ชัดเจนตามมาตรา ๑๕ วรรคสองนั้น มุ่งประสงค์เพื่อลงโทษผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ ๒๐ กรัมขึ้นไป เสมือนหนึ่งว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นไปเพื่อการจำหน่าย เนื่องจากปริมาณยาเสพติดยิ่งมากเท่าใด ผลกระทบ ต่อสังคมยิ่งมากขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม การที่กฎหมายกำหนดปริมาณสารเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เป็นเพียงเกณฑ์เปรียบเทียบสำหรับฐานความผิดที่จะนำไปสู่การลงโทษเท่านั้น แต่ผู้ที่ได้รับโทษตาม กฎหมายดังกล่าวจะต้องผ่านการพิสูจน์หรือนำสืบของโจทก์แล้วว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง โดยศาลจะเป็น ผู้วินิจฉัยหรือพิพากษาชี้ขาดและกำหนดโทษ ส่วนรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติที่รับรองหลักการ พื้นฐานของกฎหมายอาญาของนานาอารยประเทศมีเจตนารมณ์เพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้น พื้นฐานของบุคคลซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาทั่วไปซึ่งมีหลักว่าในคดีอาญาโจทก์มีภาระต้อง นำสืบการกระทำของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ครบทุกองค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดย ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่จำเป็นต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน ดังนั้น พระราชบัญญัติยาเสพติด ให้โทษ พุทธศักราช ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสองจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓”

และในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยกฎหมายของข้อ สันนิษฐานความรับผิดชอบอาญาอีกครั้ง ในการพิจารณามาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบ ตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งบัญญัติว่า ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่ กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของ นิติบุคคลนั้น ซึ่งศาลวินิจฉัยว่า “พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ เป็นข้อ สันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลการสันนิษฐานความผิดของจำเลย โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการ

กระทำหรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อน เป็นการนำการกระทำความผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา เนื่องจากการสันนิษฐานว่าถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ก็ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลผู้กระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของนิติบุคคลดังกล่าว โดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ถึงการกระทำหรือเจตนาของกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นว่ามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดของนิติบุคคลอย่างไร คงพิสูจน์แต่เพียงว่านิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้และจำเลย เป็นกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลเท่านั้น จึงเป็นการ สันนิษฐานไว้ตั้งแต่แรกแล้วว่า กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติ บุคคลนั้นได้กระทำความผิดด้วย อันมีผลเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ไปยังกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ และบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นทั้งหมดทุกคน บทบัญญัติมาตราดังกล่าวจึง เป็นการสันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาโดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข มิใช่ การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการ กระทำอย่างหนึ่งอย่างใดที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหา และยังขัดกับหลักนิติธรรมข้อที่ว่าโจทก์ใน คดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิด นอกจากนี้ บทบัญญัติมาตราดังกล่าวยังเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาและ จำเลย ซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น การถูกจับกุม หรือถูกคุมขัง โดยไม่มี พยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิด ตามที่ถูกกล่าวหา บทบัญญัติมาตราดังกล่าวในส่วนที่สันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาและจำเลยโดยไม่ ปรากฏว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดเกี่ยวกับความผิดนั้น จึงขัดต่อหลักนิติธรรม และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคสอง”

กล่าวโดยสรุป แม้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วว่าข้อสันนิษฐานความรับผิดเด็ดขาด ตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่บัญญัติให้การมียาเสพติดให้โทษในปริมาณที่กฎหมายกำหนด ถือเป็นเด็ดขาดว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ไม่ขัดกับหลัก Presumption of Innocence ก็ตาม แต่ก็มี ประเด็นเรื่องข้อสันนิษฐานความรับผิดในคดีอาญาในกฎหมายบางฉบับ ที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัดกับหลัก นิติธรรมที่โจทก์ในคดีอาญามีภาระการพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลย และวินิจฉัยว่าข้อสันนิษฐานความ รับผิดดังกล่าวขัดรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การแก้ไขพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษครั้งนี้จึงเป็นการแก้ไขข้อ สันนิษฐานความรับผิดในคดีอาญา จากข้อสันนิษฐานเด็ดขาดเป็นข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด เพื่อเปิดโอกาสให้ ผู้กระทำความผิดสามารถนำสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานได้ เป็นการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักนิติ ธรรมนั่นเอง

๓. บทบัญญัติของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เกี่ยวข้อง กับข้อสันนิษฐานในคดีอาญา

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ในส่วนที่แก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่ เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อจำหน่าย อยู่ในมาตรา ๓ ถึงมาตรา ๕ และมาตรา ๗ ดังนี้

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(๑) เด็กซ์โทรโลเซอไรด์ หรือ แอล เอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ ศูนย์จุดเจ็ดห้า มิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป

(๒) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้า มิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(๓) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ นอกจาก (๑) และ (๒) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ไว้ในครอบครองคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่หนึ่งร้อยกรัมขึ้นไป ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“การมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๔ หรือในประเภท ๕ ไว้ในครอบครองมีปริมาณตั้งแต่สิบกิโลกรัมขึ้นไป ให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”

มาตรา ๗ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๗ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๗ ผู้ใดมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยไม่ได้รับอนุญาตต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

บทบัญญัติมาตรา ๓ ถึง ๕ และมาตรา ๗ ข้างต้นมีข้อสังเกตดังนี้

(๑) เดิมการพิจารณาพิพากษาคดียาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม (๒) มาตรา ๑๗ วรรคสองและมาตรา ๒๖ วรรคสอง เมื่อพนักงานอัยการฟ้องจำเลยว่า จำเลยมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และโจทก์สืบได้ว่าจำเลยมียาเสพติดดังกล่าวตามปริมาณที่กฎหมายกำหนดไว้ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ **ให้ถือว่า** การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายทันที โดยพนักงานอัยการโจทก์ไม่ต้องนำพยานหลักฐานมาสืบพิสูจน์การกระทำของจำเลยว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่

๑๔๒๒๖/๒๕๕๓³, ๗๐๐๗ /๒๕๕๓⁴, ๑๑๘๑/๒๕๕๑⁵ เป็นต้น) การแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสองและมาตรา ๒๖ วรรคสอง ครั้งนี้ ทำให้จำเลยสามารถนำสืบพยานหลักฐานหักล้างเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือไม่ และหากศาลรับฟังพยานหลักฐานแล้วเห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดเพื่อจำหน่าย ก็จะลงโทษเพียงฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครอง รวมทั้งอาจใช้ดุลพินิจรอการลงโทษได้หากเข้าหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ กำหนดไว้

(๒) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทเฉพาะกาลไว้ในมาตรา ๘ ซึ่งกำหนดว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสองและมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ไม่ให้ใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้นำกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บังคับแก่คดีดังกล่าวต่อไปจนกว่าคดีถึงที่สุด ส่วนคดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้น ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายยื่นคำแถลงขอสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายหรือไม่ ก็ให้ศาลสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร

บทเฉพาะกาลมาตรา ๘ ดังกล่าวมีความหมายว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสองและมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย

---

³ คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๒๒๖/๒๕๕๓ การที่โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งสามร่วมกันมีเมทแอมเฟตามีน จำนวน ๒๔ เม็ด (หน่วยการใช้) แม้จะเป็นการบรรยายคำว่าหน่วยการใช้ไว้ในวงเล็บหลังคำว่าเม็ด ก็ถือว่าเป็นการบรรยายคำฟ้องว่าจำนวนเม็ดของเมทแอมเฟตามีนดังกล่าวเป็นหน่วยการใช้ด้วยแล้ว กรณีจึงเข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม (๒) ว่าจำเลยมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองมีปริมาณสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป ถือว่าเป็นการมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๐๐๗/๒๕๕๓ ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำนวน ๑๕ เม็ด ของกลางเป็นแอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีนที่ผสมอยู่จำนวน ๑๕ หน่วยการใช้ มีน้ำหนักรวม ๔.๔๘๐ กรัม คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ๑.๔๕๗ กรัม กรณีต้องด้วย พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม (๒) ที่บัญญัติว่า “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้ถือว่า เป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย... (๒) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีนมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้า มิลลิกรัมขึ้นไป...” ซึ่งเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาดแม้ทางนำสืบของโจทก์จะได้รับความเพียงว่า มีผู้แจ้งว่าจำเลยจำหน่ายยาเสพติดให้โทษโดยไม่มีพยานหลักฐานอื่นที่แสดงให้เห็นว่าจำเลยมีพฤติการณ์จำหน่ายยาเสพติดให้โทษก็ตาม จำเลยก็มีความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ของกลางไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๘๑/๒๕๕๑ โจทก์ฟ้องว่า จำเลยมีเมทแอมเฟตามีน ๒๐ เม็ด น้ำหนัก ๑.๗๘๐ กรัม คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ ๐.๓๐๗ กรัม ซึ่งเป็นปริมาณ ๑๕ หน่วยการใช้ขึ้นไป และมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่ ๑.๕ กรัมขึ้นไป ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จำเลยให้การรับสารภาพว่า มีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครอง แต่ปฏิเสธว่ามีได้มีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ตามคำให้การรับสารภาพของจำเลยว่า จำเลยมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองจริง ต้องด้วยข้อสันนิษฐานของ พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม ที่ให้ถือว่าจำเลยมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยโจทก์ไม่ต้องนำสืบว่าจำเลยมีเจตนามีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

พระราชบัญญัตินี้ ไม่ใช่บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ดังนั้น คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาไปแล้วแต่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญา หรือศาลฎีกา แล้วแต่กรณี จำเลยก็ไม่อาจยื่นคำร้องและอ้างกฎหมายที่แก้ไขใหม่นี้ต่อศาลศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญา หรือศาลฎีกา เพื่อขออนุญาตยกฟ้องหรือขอถอนฟ้องการกระทำของตนไม่ใช่การกระทำเพื่อจำหน่าย ศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาหรือศาลฎีกาต้องพิจารณาพิพากษาไปตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสองและมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติอาญาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เหตุผลที่ไม่นำมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสองและมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติอาญาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยร่างพระราชบัญญัตินี้ ไปใช้บังคับแก่คดีที่ค้างพิจารณาในศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาเสพติดหรือศาลฎีกา เนื่องจากมีประเด็นให้พิจารณาว่าการแก้ไขหลักเกณฑ์เรื่องข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบในคดีอาญาเป็นการแก้ไขกฎหมายที่เป็นคุณ ซึ่งต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าทางใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ หรือไม่ เมื่อพิจารณาว่าข้อสันนิษฐานเป็นเรื่องของพยานหลักฐานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งโดยหลักการใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความที่แก้ไขใหม่สามารถใช้กับกระบวนการพิจารณาในคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ได้ แต่ต้องเป็นกระบวนการพิจารณาที่ยังไม่ได้ดำเนินการจนเสร็จสิ้นลง หากกระบวนการพิจารณาใดได้กระทำเสร็จสิ้นไปโดยชอบแล้วจะไม่กลับไปเพิกถอนแล้วเริ่มต้นกระบวนการกันใหม่อีก บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่จึงไม่อาจนำไปใช้กับคดีที่ศาลชั้นต้นได้พิจารณาสืบพยานหลักฐานเสร็จสิ้นและมีคำพิพากษาแล้ว เพราะบทกฎหมายที่เป็นข้อสันนิษฐานโดยปกติใช้ในขั้นตอนการสืบพยานหลักฐานเพื่อหาข้อเท็จจริงซึ่งกระทำลงในศาลชั้นต้น การจะนำมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสองและมาตรา ๒๖ วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่ไปใช้บังคับแก่คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณาในศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาเสพติดหรือศาลฎีกา ย่อมเป็นผลให้ต้องมีการเพิกถอนกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นและสืบพยานหลักฐานกันใหม่ ทั้งๆ ที่กระบวนการพิจารณาที่กระทำลงไปแล้วนั้นชอบด้วยกฎหมายทุกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานหลักฐานของพนักงานอัยการต้องเป็นพยานหลักฐานที่ผ่านขั้นตอนการสอบสวนมาโดยชอบ เมื่อในขณะกระทำความผิดกฎหมายบัญญัติให้ถือว่ากระทำความผิดของจำเลยเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย พนักงานสอบสวนอาจไม่ได้รวบรวมพยานหลักฐานในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติการณ์ในการกระทำความผิดเพื่อจำหน่ายของจำเลยไว้ ดังนั้น หากให้บทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ในส่วนนี้มีผลย้อนหลังไปถึงกระบวนการพิจารณาในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาอาจทำให้ความยุติธรรมเสียไปได้^๖

^๖ ในประเด็นเรื่องผลย้อนหลังของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๓๑/๒๕๔๘ (ประชุมใหญ่) วินิจฉัยว่า ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา มี พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ ออกใช้บังคับ มาตรา ๑๙ ของ พ.ร.บ. ดังกล่าวยกเลิกความในมาตรา ๘๔ แห่ง ป.วิ.อ. และให้ใช้ความใหม่แทน โดยวรรคสุดท้ายของมาตรา ๘๔ ที่แก้ไขใหม่ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๗ เป็นต้นไปบัญญัติว่า ถ้อยคำใด ๆ ที่ผู้ถูกจับให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานผู้จับ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในชั้นจับกุมหรือรับมอบตัวผู้ถูกจับ ถ้าถ้อยคำนั้นเป็นคำรับสารภาพของผู้ถูกจับว่าตนได้กระทำความผิดห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าถ้อยคำอื่นจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ถูกจับได้ต่อเมื่อได้มีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๘๓ วรรคสอง แก่ผู้ถูกจับ แล้วแต่กรณี แสดงให้เห็นว่ากฎหมายที่แก้ไขใหม่มุ่งประสงค์ที่จะห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของผู้ถูกจับมารับฟังเป็นพยานหลักฐานต่อเมื่อบทบัญญัติเรื่องการแจ้งสิทธิแก่ผู้ถูกจับตามมาตรา ๘๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๘๓ วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว หากได้มีความหมายว่าขณะที่ศาลฎีกามีคำพิพากษาคดีนี้ ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับแล้ว ต้องห้ามมิให้นำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมมารับฟังประกอบการพิจารณาลงโทษจำเลยทั้งสองด้วยไม่ เพราะเป็นพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานผู้จับได้จัดทำขึ้นโดย

(๓) สำหรับคดียาเสพติดที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น เพื่อให้คู่ความสามารถนำพยานหลักฐานมาสืบหักล้างข้อสันนิษฐานได้ ตามเจตนารมณ์ของการแก้ไขพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ บทเฉพาะกาลมาตรา ๘ จึงกำหนดให้นำมาตรา ๑๕ วรรคสาม มาตรา ๑๗ วรรคสองและมาตรา ๒๖ วรรคสอง ที่แก้ไขใหม่ ไปใช้บังคับแก่คดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้นในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย กล่าวคือ หากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น หากจำเลยประสงค์จะขอต่อสู้คดีว่าการกระทำของตนเป็นการกระทำเพื่อเสพ ไม่ใช่การกระทำเพื่อจำหน่าย ก็ให้ศาลชั้นต้นสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร โดยให้จำเลยยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓/๑ และมาตรา ๒๒๙/๑

การแก้ไขอัตราโทษความผิดเกี่ยวกับการผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๖๕)

ข้อพิจารณา

๑. ปัญหาการลงโทษที่ไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด

การลงโทษที่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิด (Proportionality of Punishment) หมายความว่า โทษที่ผู้กระทำความผิดควรได้รับนั้นต้องเท่ากับความเสียหายที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อให้เกิดขึ้น การลงโทษผู้กระทำผิดจึงต้องพิจารณาถึงสภาพและความหนักเบาของความผิด ซึ่งประกอบด้วยความร้ายแรงของความเสียหายในการกระทำและผลต่อสังคมอันเกิดจากการกระทำความผิดนั้นๆ⁷

ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่ายาเสพติดเป็นภัยอันตรายร้ายแรงส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก เป็นเรื่องที่รัฐควรใช้มาตรการปราบปรามและมาตรการลงโทษที่เด็ดขาดและรุนแรง แนวความคิดเชิงป้องปรามนี้สะท้อนผ่านการกำหนดโทษในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งกำหนดอัตราโทษในความผิดยาเสพติดไว้ค่อนข้างสูง รวมทั้งกำหนดให้มีโทษขั้นต่ำทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ แม้ในความผิดฐานเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามมาตรา ๙๑ กำหนดอัตราโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

สำหรับความผิดฐานผลิต นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เห็นได้ว่าโดยสภาพเป็นความผิดที่ร้ายแรง รัฐจึงกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงเพื่อเป็นการปราบปรามผู้กระทำผิด ซึ่งสอดคล้อง

ขอด้วยกฎหมายก่อนวันที่กฎหมายที่แก้ไขใหม่มีผลใช้บังคับ และโจทก์ได้ส่งอ้างเป็นพยานหลักฐานตาม ป.วิ.อ มาตรา ๒๒๖ โดยชอบแล้ว ประกอบกับกฎหมายที่แก้ไขใหม่ไม่มีบทบัญญัติให้นำมาตรา ๘๔ วรรคสุดท้ายที่แก้ไขใหม่มาใช้บังคับ ต้องใช้หลักทั่วไปว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง ศาลฎีกาจึงนำคำรับสารภาพในชั้นจับกุมของจำเลยทั้งสองตามบันทึกการตรวจค้นและจับกุมมารับฟังเป็นพยานหลักฐานประกอบการลงโทษได้ตามกฎหมายเดิม และโปรดดู วีระพงษ์ บึงไกร. “กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีผลย้อนหลัง” ในวารสารกระบวนกรยุติธรรม. http://www.op.mahidol.ac.th/orla/e_book/e_book_01.pdf.

⁷ ชญาณี เลียบทรี. มาตรการกำหนดโทษในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒. นิตยสารธรรมมาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๕. <http://digi.library.tu.ac.th/thesis/la/1846/title-biography.pdf>

กับกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องยาเสพติด⁸ ดังจะเห็นได้จากมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า ผู้ใดผลิต นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท และในความผิดฐานผลิต นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เพื่อจำหน่าย มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งและวรรคสองไปสักระยะหนึ่ง พบปัญหาในทางปฏิบัติว่ามีผู้กระทำความผิดบางรายซึ่งเป็นผู้เสพกระทำความผิดฐานนำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ แต่ปริมาณยาเสพติดที่นำเข้าหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรมีเพียงเล็กน้อย แต่ด้วยบทลงโทษที่รุนแรงและเป็นบทลงโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษสถานเดียวกันกับผู้กระทำความผิดที่นำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดให้โทษในปริมาณมาก⁹ เห็นได้ว่าการลงโทษที่รุนแรงดังกล่าวเป็นการลงโทษที่ไม่สัดส่วนกับการกระทำความผิดและเป็นการลงโทษที่ขัดต่อหลักนิติธรรม (Rule of Law)¹⁰ เช่นกัน การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษในครั้งนี้ จึงแก้ไขอัตราโทษในความผิดฐานผลิต นำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เพื่อให้ศาลสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดตามพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด

๒. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เกี่ยวข้องกับข้ออัตราโทษในความผิดฐานผลิต นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ในส่วนที่แก้ไขอัตราโทษในความผิดฐานผลิต นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อยู่ในมาตรา ๖ ดังนี้

---

⁸ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. ๑๙๖๑ (The Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) และพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ.๑๙๗๒ (The 1972 Protocol Amending The Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๗๑ (The Convention on Psychotropic Substances, 1971) และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. ๑๙๘๘ (The United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988)

⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๒๐๖/๒๕๕๕ จำเลยนำเข้าเมทแอมเฟตามีน จำนวน ๑.๕ เม็ดเข้ามาในราชอาณาจักร ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า วัตถุประสงค์ของการตรา พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อการปราบปรามและควบคุมยาเสพติดให้โทษ การที่จำเลยเดินทางออกจากประเทศไทยไปยังสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเดินทางกลับประเทศไทยโดยนำเมทแอมเฟตามีน ๑.๕ เม็ดเข้ามาโดยไม่ได้รับอนุญาต ถือได้ว่าเป็นการนำเข้าตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษฯ แล้ว พิพากษาลงโทษในความผิดฐานนำเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ จำคุกตลอดชีวิตและปรับหนึ่งล้านบาท จำเลยให้การรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา ลดโทษกึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๒๕ ปีและปรับ ๕๐๐,๐๐๐ บาท

¹⁰ พิทยา จินาวัฒน์, “สรุปเนื้อหาบทความที่เกี่ยวกับการลงโทษที่ได้สัดส่วน” มิถุนายน ๒๕๕๗. http://kamlangjai.or.th/upload/ebook/file_attach/d-61865e1b083f1b5ab54e015bd7f85d87.pdf.

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๖๕ ผู้ใดผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ อันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการผลิตโดยการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคสาม เป็นการกระทำเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สี่แสนบาทถึงห้าล้านบาท”

การแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษข้างต้นมีข้อสังเกต ดังนี้

(๑) การแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นการแก้ไขเรื่องโทษซึ่งเป็นเรื่องกฎหมายอาญาสารบัญญัติ กรณีจึงเป็นเรื่องที่กฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังกระทำความผิด และต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าทางใด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ ดังนั้น หากมีความผิดฐานผลิต นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลไม่ว่าในชั้นใดก็ตาม ศาลต้องใช้อัตราโทษตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสองที่แก้ไขใหม่โดยพระราชบัญญัตินี้ ปรับใช้กับจำเลยตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๙๖๑/๒๕๕๔¹¹

¹¹ คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๙๖๑/๒๕๕๔ โจทก์บรรยายฟ้องเพียงว่า จำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันผลิตเมทแอมเฟตามีนจำนวน ๕๐ เม็ด น้ำหนักไม่ปรากฏชัด โดยมีได้บรรยายว่าจำนวนเม็ดของเมทแอมเฟตามีนดังกล่าวเป็นหน่วยการใช้ด้วย จึงไม่อาจรับฟังได้ว่า เมทแอมเฟตามีนจำนวน ๕๐ เม็ดดังกล่าวที่จำเลยที่ ๑ ผลิต และจำเลยที่ ๒ เป็นผู้สนับสนุนจำเลยที่ ๑ ในการกระทำความผิดฐานผลิตมีปริมาณ ๕๐ หน่วยการใช้หรือมีปริมาณสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป กรณีจึงต้องรับฟังข้อเท็จจริงให้เป็นคุณแก่จำเลยทั้งสองว่า เมทแอมเฟตามีนจำนวน ๕๐ เม็ด ดังกล่าวมีจำนวนหน่วยการใช้ไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม (ใหม่) ซึ่งการผลิตเมทแอมเฟตามีนโดยการแบ่งบรรจุมีจำนวนหน่วยการใช้ไม่ถึงปริมาณที่กำหนดตาม พ.ร.บ.บัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม (ใหม่) เป็นความผิดตาม พ.ร.บ.บัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๖๕ วรรคสาม ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมใหม่และมีเงื่อนไขอันเป็นองค์ประกอบความผิดกับมีระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ที่เป็นคุณมากกว่ามาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (เดิม) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดและมีระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต ดังนั้น จึงต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณบังคับแก่จำเลยทั้งสองตาม ป.อ. มาตรา ๓ จำเลยที่ ๑ จึงมีความผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (เดิม), ๖๕ วรรคสาม (ใหม่), ๖๖ วรรคหนึ่ง (ใหม่) ประกอบ ป.อ. มาตรา ๘๓ และจำเลยที่ ๒ มีความผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง (เดิม), ๖๕ วรรคสาม (ใหม่) ประกอบ ป.อ. มาตรา ๘๖ ปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจหยิบยกขึ้นอ้างและแก้ไขโดยปรับบทกฎหมายให้ถูกต้อง รวมทั้งแก้ไขโทษเสียใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับบทกฎหมายที่แก้ไขใหม่ดังกล่าวได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

(๒) การใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณกับจำเลยที่คดีถึงที่สุดไปแล้วนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑) บัญญัติว่า “ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควร ศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอ ศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้” เมื่อพิจารณาถ้อยคำตามมาตรา ๓ (๑) ประกอบแนวคำพิพากษาศาลฎีกา การที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่ให้แก่จำเลยซึ่งคดีถึงที่สุดไปแล้ว ต้องเป็นกรณีที่โทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง คำว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หมายถึงโทษจำคุกขั้นสูงตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง¹² ดังนั้น เมื่อการแก้ไขมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งและวรรคสองในครั้งไม่ได้แก้ไขโทษจำคุกขั้นสูงแต่อย่างใด จึงไม่อาจกำหนดโทษให้ใหม่แก่จำเลย ตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ ได้

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในชั้นกรรมาธิการวิสามัญ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาแนวทางหรือมาตรการที่ให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่คดีถึงที่สุดไปแล้วและอยู่ระหว่างรับโทษตามคำพิพากษา ได้รับประโยชน์จากการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งในครั้งนี้ด้วย และเห็นควรให้เพิ่มเติมบทเฉพาะกาลในมาตรา ๙ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และคดีถึงที่สุดแล้วโดยผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษหรือกำลังรับโทษอยู่ตามคำพิพากษา เมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอหรือความปรากฏแก่ศาล ให้ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้นมีอำนาจกำหนดโทษใหม่ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนผู้ที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นว่าจำเป็น ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้วและศาลเห็นเป็นการสมควรจะรอกการลงโทษที่เหลืออยู่หรือจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้” ดังนั้น ศาลสามารถกำหนดโทษใหม่ในคดีความผิดฐานผลิต นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ที่คดีถึงที่สุดไปแล้วได้โดยผลของบทเฉพาะกาล มาตรา ๙ นี้

¹² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๘/๒๕๕๐ ตาม ป.อ. มาตรา ๓ บัญญัติว่า “ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่คดีถึงที่สุดแล้วดังต่อไปนี้ (๑) ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง... ให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง...” คำว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังตาม ป.อ. มาตรา ๓ (๑) นั้น หมายถึงโทษจำคุกขั้นสูงตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุก ๒๐ ปี แต่โทษจำคุกตามคำพิพากษาก็ยังต่ำกว่าโทษขั้นสูงตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังที่วางโทษจำคุกตลอดชีวิต จึงถือไม่ได้ว่าโทษจำคุกตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษจำคุกตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ไม่ต้องด้วย ป.อ. มาตรา ๓ (๑) ที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่ได้

(๓) รายละเอียดขั้นตอนการขอให้ศาลกำหนดโทษใหม่ ตามมาตรา ๙ กำหนดให้ผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอ หรือความปรากฏแก่ศาล ให้ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้น มีอำนาจกำหนดโทษใหม่ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเป็นบุคคลเดียวกันที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมาย มาตรา ๓ (๑) นั้นเอง และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการ สำนักงานศาลยุติธรรมได้แจ้งเวียนให้แต่ละศาลตรวจสอบสำนวนคดีความผิดตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งอยู่ในข่ายที่จะกำหนดโทษใหม่แล้ว

(๔) การกำหนดโทษใหม่โดยผลของบทเฉพาะกาลมาตรา ๙ นี้เป็นการกำหนดโทษใหม่เฉพาะโทษจำคุกเท่านั้น เนื่องจากเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะในส่วนของโทษจำคุกเท่านั้น ไม่ได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงโทษปรับแต่อย่างใด โทษปรับในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งยังคงเป็นโทษปรับตั้งแต่นั้นถึงห้าล้านบาทอยู่ดังเดิม เนื่องจากหากแก้ไขอัตราโทษปรับในมาตราดังกล่าวให้ต่ำลงอีกจะส่งผลให้ระดับอัตราโทษปรับในความผิดฐานผลิต นำเข้าและส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ไม่ได้สัดส่วนกับอัตราโทษปรับที่กำหนดไว้ในมาตราอื่นๆ ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และยิ่งต่ำกว่าโทษปรับของความผิดฐานผลิต นำเข้าและส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๘

(๕) มาตรา ๙ กำหนดให้ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้น มีอำนาจไต่สวนผู้ที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นว่าจำเป็น ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้วและศาลเห็นเป็นการสมควรจะรอกการลงโทษที่เหลืออยู่หรือจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้ ผู้ที่เกี่ยวข้องหมายความถึงบุคคลที่มีสิทธิร้องขอให้กำหนดโทษใหม่ และอาจรวมถึงบุคคลอื่นๆ เช่น เจ้าพนักงานเรือนจำตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ นอกจากนี้ ถ้อยคำในบทเฉพาะกาลตามร่างมาตรา ๙ แตกต่างกับถ้อยคำในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑) กล่าวคือ หากเป็นกรณีการกำหนดโทษใหม่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑) ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควร ศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ถ้าหากมีก็ได้ แต่ถ้อยคำในบทเฉพาะกาลมาตรา ๙ ไม่ได้กำหนดเช่นนั้น ดังนั้น ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีจึงไม่อาจกำหนดโทษใหม่ให้ต่ำกว่าโทษขั้นต่ำ (จำคุกสิบปี) อย่างไรก็ตาม หากศาลชั้นต้นพิจารณาจำนวนโทษที่จำเลยได้รับมาแล้วหากเห็นเป็นการสมควรจะรอกการลงโทษที่เหลืออยู่ให้แก่จำเลยก็ได้ เช่น กรณีจำเลยต้องคำพิพากษาคดีถึงที่สุดในความผิดฐานนำเข้าเมทแอมเฟตามีนจำนวน ๕ เม็ด จำคุกตลอดชีวิตและปรับ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๒๕ ปี และปรับ ๕๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยอยู่ระหว่างรับโทษจำคุกมาแล้วเป็นเวลา ๓ ปี หากศาลกำหนดโทษใหม่ให้แก่จำเลยตามมาตรา ๙ เป็นจำคุก ๑๐ ปี และปรับ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยให้การรับสารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๕ ปีและปรับ ๕๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อโทษจำคุก ๕ ปี ที่กำหนดใหม่ในภายหลังรวมทั้งโทษปรับอยู่ในเกณฑ์ที่ศาลจะรอกการลงโทษให้แก่จำเลยได้ หากศาลชั้นต้นที่กำหนดโทษใหม่พิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลยไม่เคยมีประวัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมาก่อน ยาเสพติดให้โทษของกลางมีจำนวนไม่มากนัก และจำเลยรับโทษจำคุกมาบ้างแล้ว ประกอบกับเมื่อศาลไต่สวนบุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นว่าจำเป็นแล้ว หากเห็นสมควรศาลจะรอกการลงโทษจำคุกและรอกการลงโทษปรับให้แก่จำเลย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ก็ได้ แม้จำเลยในคดีนี้จะต้องโทษจำคุกมาแล้วบางส่วนก็ตาม ศาลจะมีคำสั่งให้รอกการลงโทษที่เหลืออยู่ก็ได้